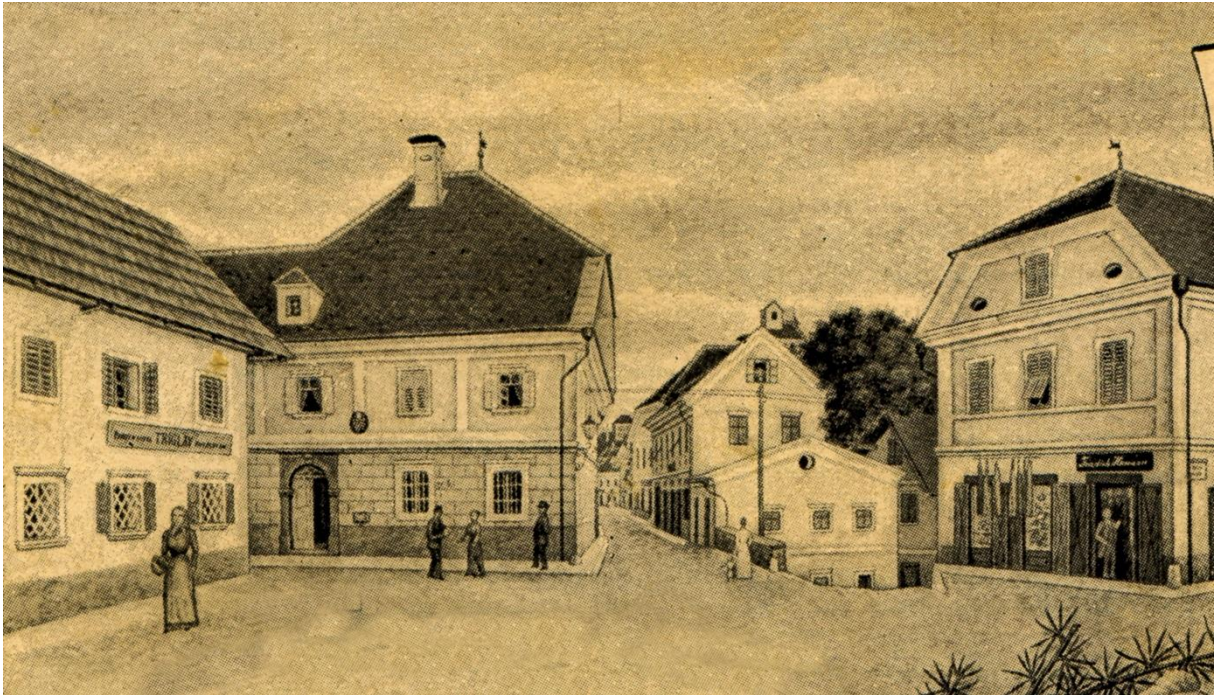

ZGODOVINA TELEFONA V RADOVLJICI

Vsi poznamo zgodbe o opozarjanju pred »turško nevarnostjo« s kresovi na naših hribih. Vse do prihoda vlaka v naše kraje (Radovljica 1870, postajališče 1884) je bila najhitrejša pošta s konji. Prav do prihoda vlaka se je tako pošta vozila mimo Radovljice in tisti, ki so poslali pošto v Radovljico, so morali kot naslov napisati »Radovljica pri Otoku«. Z železnico se je pošta na Zgornjem otoku ukinila, Radovljica je dobila v Dralkovi hiši leta 1873 svojo prvo uradno pošto (prej je bila v Magušarjevi hiši poštna zbiralnica ...) in istega leta tudi telegraf.

Radovljiška pošta in »telegraf štanga«, pred 1900
Vir: odvetnik in »slikar« v Radovljici, Franc Rojec

Zgodovina telegrafa in telefona na Gorenjskem. Telegrafsko omrežje so najprej gradili med večjimi kraji ob železniških progah. Na Gorenjskem je bila zgrajena prva telegrafska linija na relaciji Ljubljana-Kranj-Tržič, telegrafski urad v Tržiču je začel delovati že januarja 1863. Do prve svetovne vojne je bila že preprežena z brzozajavnimi linijami, ki so povezovale med seboj zlasti važnejše gospodarske in turistične kraje. Prve telefonske linije so gradili vzporedno s telegrafskimi. Posebnost je predstavljala državna telefonska napeljava, ki je povezovala lovski gradič barona Borna v Puterhofu pri Tržiču s pošto pri Sveti Ani (1889). V začetku stoletja so obstajali načrti za napeljavo telefonskega omrežja na Gorenjskem, ki pa ga zaradi pomanjkanja sredstev, z izjemo Domžal in Kamnika, niso mogli uresničiti. V času prve svetovne vojne je avstrijsko vojaško poveljstvo zgradilo za svoje potrebe nekaj telefonskih linij in jih vključilo v že obstoječe pošte.

... Blejska občina je zaradi kraljeve letne rezidence in razvoja turizma imela namen graditi novo poslopje, vendar je leta 1936 uspela le obnova starega. Hkrati je Bled dobil tudi avtomatsko telefonsko centralo, podcentrale pa so bile v Bohinjski Bistrici, Radovljici, Jesenicah in Lescah.

... Zaradi potreb okupacijske uprave so telegrafsko-telefonsko službo precej izpopolnili in razširili. V Kranju so v novem poštnem posloplju leta 1943 priključili ATC, podcentrale pa so dobile pošte Tržič, Podnart, Škofja Loka in Kranjska Gora.

... Velik napredek v razvoju telekomunikacij na Gorenjskem je bil dosežen s popolno avtomatizacijo telefonskega prometa (v letu 1967) in z vključitvijo v mednarodni telefonski promet (v letih 1978-1980). To je bilo mogoče le s posodabljanjem telefonskih central. Avtomatske centrale koračnega tipa so bile do leta 1984 zamenjane z elektronskimi, nato z digitalnimi ...

Vir: Organizacija poštne prometa in razvoj poštne zvez (avtorica Majda Žontar / Gorenjska 1900-2000).

Ko so leta 1870 zgradili železniško progo Ljubljana-Jesenice-Trbiž-Beljak je kmalu prenehala obratovati poštna zveza čez karavanška prelaza Ljubelj in Koren. Leta 1875 je poštni voz zadnjič peljal čez Ljubelj. Namesto poštne postaje na Zgornjem Otoku so leta 1871 odprli pošto v Lescah, namesto opuščene poštne postaje v Podkorenu (1878) pa so odprli pošte v Kranjski gori, na Dovjem in v Mojstrani. Štirisedežni voz je dvakrat na dan vozil med Kranjem in Tržičem še do julija 1908, ko je bila zgrajena železniška proga Kranj - Tržič. / **Vir: Poštne zgradbe na Gorenjskem (avtor Miran Čehovin; PE Kranj).**

Načrtovanje prve telefonske linije v Radovljici (1909-1914)

Inter urbanski telefonski promet. C.kr. Poštno in brzojavno ravnateljstvo je izdelal načrt po katerem bi se ob progi državne železnice najvažnejši kraji pritegnili v interurbanski telefonski promet. Tako naj bi se telefonske naprave vpeljale v poštne uradih v Trbižu, Beli peči, Mojstrani, Jesenicah, Lescah, Radovljici, Podnartu in Kranju.«

Vir: Glas, 21. 06. 1903

Telefonska zveza Bled-Radovljica. Kakor nadaljna točka je bila telefonska zveza Bled-Radovljica, ki bi veljala po načrtih poštne direkcije 4000 kron. Pri obravnavi te točke je prišel k seji g. okrajni glavar, ki se je prav toplo zavzel za to moderno napravo. Občinski zastop je soglasno sklenil, da se pridruži akciji in da je pripravljen prispevati na njega pripadajoči znesek.

Gorenjec, 24. 07. 1909

Občina Lesce proti. Občina Lesce je odklonila prispevek za telefonsko zvezo Bled-Radovljica in vsled tega priporoča c. kr. glavarstvo, da prispeva radovljiška občina ves donesek. Občinski zastop sklene soglasno, da prepušča županstvu vso zadevo v nadaljno proučevanje.

Gorenjec, 06. 11. 1909

Telefonsko omrežje na Gorenjskem. Poslanec dr. Ravnihar in tovariši so vložili v deželnem zboru v zadevi deželnega prispevka za napravo telefonske mreže na

Gorenjskem nujni predlog, v katerem navajajo, da je na prošnjo trgovske in obrtniške zbornice na Kranjskem c. kr. brzojavno ravnateljstvo v Trstu, vpoštevajoč sporočene želje, sestavilo nov projekt za telefonsko napravo na Gorenjskem. Glavna proga bi - šla od Ljubljane preko Medvod, Škofje Loke, Kranja. Radovljice, Žirovnice, Mojstrane, Kranjske gore, do Bele peči. Stranske proge bi bile Ljubljana - Št. Vid, Kranj - Tržič, Radovljica čez Lesce-Bled do Bohinjske Bistrice. V posameznih krajih bi se ustanovile javne govorilnice, odnosno v primeri zadostnega števila telefonskih naročnikov - zlasti na Bledu - pa lokalna telefonska omrežja. Stroški projektirane proge, v kolikor jih je vpoštevati pri odmeri prispevkov, znašale bi v celoti 201.500 K in sicer 153.000 K za glavno progo in 48.500 K za stranske proge; le-ti na poedine dele proge razdeljeni znašajo in sicer:

A. Glavne proge:

1. Ljubljana-Medvode	18.700 K
2. Medvode-Škofja Loka	14.600 K
3. Škofja Loka-Kranj	16.000 K
4. Kranj-Radovljica	28.000 K
5. Radovljica-Žirovnica	11.300 K
6. Žirovnica-Jesenice	11.800 K
7. Jesenice-Mojstrana	14.800 K
8. Mojstrana-Kranjska gora	19.600 K
9. Kranjska gora-Bela peč	18.200 K

B. Stranske proge:

1. Ljubljana- Št. Vid	3.800 K
2. Kranj-Tržič	17.400 K
3. Radovljica-Lesce	2.000 K
4. Lesce-Bled	4.300 K
5. Bled-Bohinjska Bistrica	21.000 K

K tem stroškom morajo interesentje prispevati 30%. Nujni predlog se glasi v tem smislu, da prispeva za zgradbo telefonske mreže na Gorenjskem po c. kr. poštnega, in brzojavnega ravnateljstva v Trstu izdelanem projektu k gradbenim stroškom v proračunskem znesku 201.500 kron 20% deželni prispevek - okroglo 40.000 kron.

Sava, 14. 02. 1914

Radovljica dobi prvi telefon leta 1918

Telefon Radovljici je bil zgrajen po prvi svetovni vojni leta 1918. / [Vir: Poštne zgradbe na Gorenjskem \(avtor Miran Čehovin; PE Kranj\).](#)

Prva ATC v Radovljici. V grajski dvor - novo zgrajeno poslovno stavbo se je preselila pošta pred vojno leta 1936. Tukaj je bila zgrajena prva ATC v Radovljici. Pošta je imela velike, lepe prostore desno in levo ob vhodni hali - veži, ki se je sklapljala z novo ATC s 60 telefonskimi priključki. Na pošti so med ostalimi delali Pavšič, preseljen v Srbijo, France Prešern, padel v NOB, Ivan Kapus, Janez Vozelj, Angelca Švegelj, Ješe Neža, Lovrenc Bertonec, Marko Otovic, Edvard Plevelj in drugi. / [Vir: Poštne zgradbe na Gorenjskem \(avtor Miran Čehovin; PE Kranj\).](#)

TC v Okrajni stavbi med 2. svetovno vojno. Če vstopimo v Kreishaus, pridemo mimo prijavnega prostora in telefonske centrale v veliko stopnišče kjer najprej

zagledamo veliko stensko sliko, katero je napravila umetniška dvojica Bestereimer iz Klagenfurta. / Vir: [Karawanken Bote](#), 29. 09. 1943 (avtor članka: Werner Lilling)

Nova ATC v svoji stavbi. V novozgrajene lastne prostore se je preselila pošta 11. novembra 1961 leta, leto pozneje pa tudi nova ATC s 400 telefonskimi priključki. / Vir: [Poštne zgradbe na Gorenjskem](#) (avtor Miran Čehovin; PE Kranj).

Tovarna
pletenin
Janko Novak
Radovljica.

Zaloga najnovejših in
najfinejših
v pletilno stroko
spadajočih predmetov.

Telefon 8.

Oglas, 1933

Ivan Presterl RADOVLJICA - tel. 5234
Strojno mizarstvo po danih in last-
nih načrtih ter pogrebno podjetje

Oglas, 1941

Holz-, Kohlen-
u. Koksvertrieb

 Josef Babnig

Radmannsdorf, Valvasorstraße 8 - Ruf 574

Oglas iz leta 1943

Op.: Babnik je bil do decembra 1942 župan, nato pa je odstopil ...

GORENJSKA

Poštni urad	leto ustan.	telegraf	telefon
Begunje	1871	1895	1929
Bled (Želeče)	1850	1890	1920
Bled 2	1912	1922	
Bohinjska Bela	1903	1904	1936
Bohinjska Bistrica	1864	1873	
Cerklje	1868	1908	1921
Cerkno na Gorenjskem	1855		
Dob	1889	1894	1828
Dobrava pri Kropi	1900		
Dob pri Ljubljani	1864		
Domžale	1880	1881	1919
Dovje	1871		
Gorenja vas	1871	1900	
Gorje	1894	1928	
Hrušica	1902	1903	
Javornik	1871	1900	1934
Jesenice*	1785/1788	1892	
Jesenice Fužine	1905	1905	
Jesenice 2	1906	1907	
Jezerško	1871		
Kamna Gorica	1870		
Kamnik	1850	1872	1913
Kokra	1878	1885	1920
Komenda	1868		1928
Kranj*	1770	1873	
Kranj		1888	
Kranj-Stražišče	1911		1926
Kranjska gora	1872	1892	
Križe (pri Trziču)	1818		
Kropa	1851	1904	
Lesce	1871	1888	1920
Lukovica	1868	1887	1928
Mengeš	1859	1880	1923
Mojstrana	1898	1899	1924
Moravče	1866	1903	1938
Motnik	1873	1903	1937
Naklo	1914		1934
Otok pri Podvinu*	1784/1788		
Podbrezje	1878		1930
Podkoren*	1784/1788		
Podljubelj (Sveta Ana)	1894	1894	1889
Podnart	1890	1897	1920
Podpeč (Lukovica)*	16. stoletje		
Poljane pri Škofji Loki	1866	1900	1920
Radovljica	1845	1873	1918
Rečica pri Bledu	1900	1892	
Ribno pri Bledu	1894	1897	

Selca	1903	1903	
Smlednik (Valburga)	1872		1939
Srednja vas v Bohinju	1900		1933
Sveti Janez v Bohinju	1907		1921
Šenčur	1872		1931
Škofja Loka	1840	1872	
Šmartno v Tuhinju	1873		
Špitalič v Tuhinjski dolini	1900		
Trojane	1872	1898	1934
Trzin	1899		
Tržič*	1765/1770	1863	1912
Tupaliče	1870	1885	1924
Vodice (pri Kranju)	1899		1939
Zgornja Sorica	1907		1938
Železniki	1851	1897	
Žiri	1870	1903	
Žirovnica	1898	1912	1940

Vir: Kronologija nastanka poštних uradov na Gorenjskem, Pošta Slovenije 1997 in Poštne postaje in poštni uradi 1800-1918 (Pošta na slovenskih tleh, Pošta Slovenije 1997)

OBČINA RADOVLJICA:

Poštni urad	leto ustan.	telegraf	telefon
Otok pri Podvinu (PP)	1784/1788		
Radovljica (PZ)	1845	1873	1918
Kropa	1851	1904	
Kamna Gorica	1870		
Begunje	1871	1895	1929
Lesce	1871	1888	1920
Podnart	1890	1897	1920
Dobrava pri Kropi	1900		1980
Mošnje (s Podvinom)	1900		
Brezje	1914		

Vir: Kronologija nastanka poštних uradov na Gorenjskem, Pošta Slovenije 1997

Op.: Manjka Pošta Brezje (kot pošta pa se omenja že med naročniki Mohorjevih koledarjev leta 1914, na spletu man je uspelo najti žig iz časa Avstroogrške), manjka poštna zbiralnica Mošnje (leta 1900 v občinski hiši), manjka letnica pri telefonu Radovljica (g. Čehovin navaja letnico 1918).

Op.: Nejc Vobovnik je kupil pismo iz leta 1833 (pečateno z rdečim voskom Gospostva Radovljica), ki nosi poštni žig Zapuže-Otok.

To razpredelnico je potrebno nujno narediti na drugačnih osnovah. V začetku so bile na poštних povezavah le poštne postaje. Prva poštna zveza je bila vzpostavljena v prvi polovici 18. stoletja (Celovec-Ljubelj-Tržič-Kranj-Škofja Loka-Ljubljana). To poštno cesto označujeta piramidi na vrhu Ljubelja, ki so jih zgradili leta 1728. Na tej poštni zvezi niso imeli postaj, saj so pošto peš prenašali poštni sli. **Cesto na Ljubelj so razširili zaradi potovanja cesarja in s samo poštno povezavo v tem času ni imela bistvene povezave.** Leta 1752 so na tej relaciji (brez Škofje Loke) vpeljali redno pošto s poštnimi vozovi. Ob njej so nastajale prve poštne postaje; v naši občini Otok pri Podvinu v letih 1784/88.

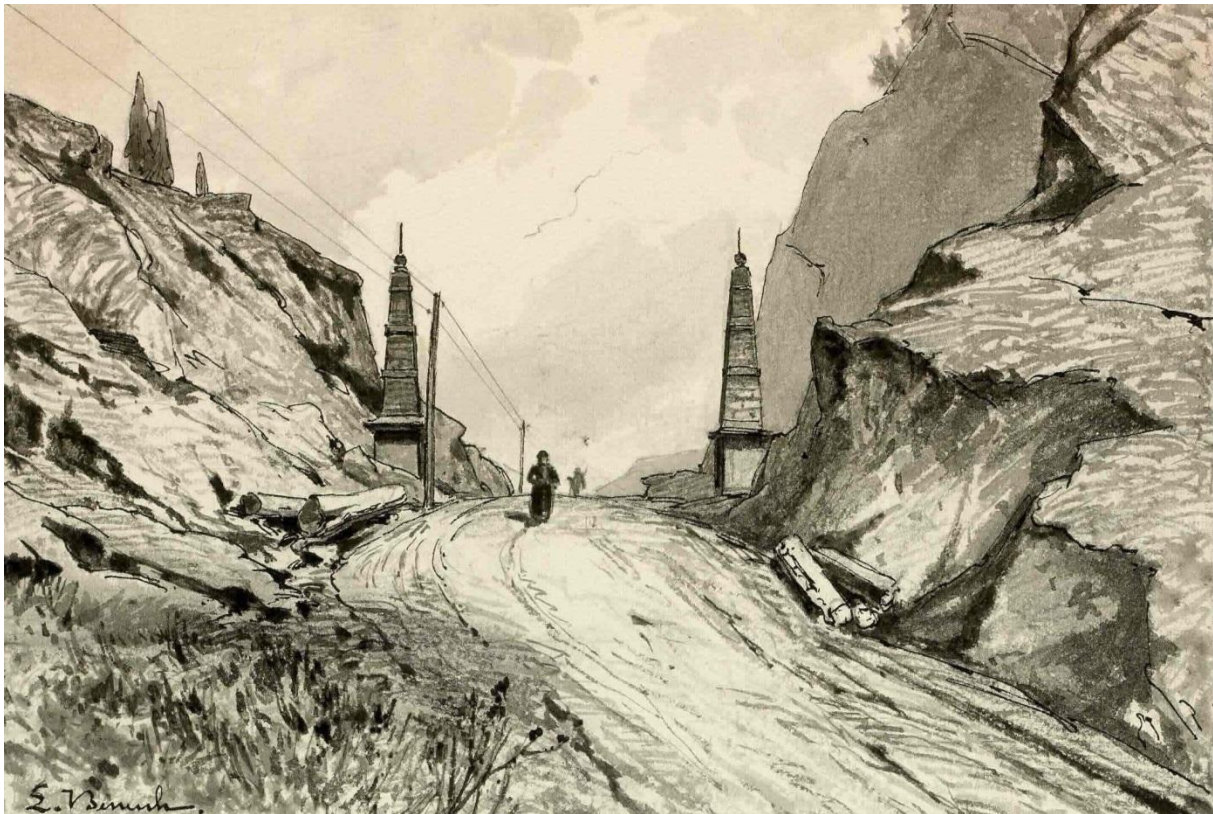
OBČINA RADOVLJICA:

Poštna/ni	Postaja	Zbiralnica	Urad
Radovljica		1845	1873
Otok pri Podvinu	1784/88		
Kropa		1850	1851
Kamna Gorica			1870
Begunje			1871
Lesce			1871
Podnart			1890
Dobrava pri Kropi			1900
Mošnje (s Podvinom)		1900	
Brezje			1914

Zgodovinsko povezano z občino Radovljica

	Postaja
Celovec	1752
Tržič	1765-70
Kranj	1770
Ljubljana	1752

.....

Prelaz Ljubelj, pred 1900
Vir: slika Vladislav Benesch (europeana)

V Kropi so za potrebe združne tovarne 8. marca 1904 odprli brzojavni urad.
 Vir: Rok Gašperšič, Mišače

.....

Telefonski imeniki - Radovljica (1945-47). Ima službo »L«. Karakteristična štev. za avtomatske medkrajevne pogovore 052.

Prijava medkrajevnih telef. pogovorov	00		
Prijava telefonskih napak	0-16	0-16	
Informacije o telef. zadevah	0-18	0-18	
Auguštin Srečko, mesarija	2-37	2-37	2-37
Baebler Leopold, učitelj v pok., Predmesto 113			2-83
Baebler ing. Marijan			2-68
Baebler Marjan, strojno pletilstvo, Lesce	3-10	3-10	3-10
Baillon Leon, Begunje	8-80		
Baza II. reda, komanda	2-91		
	2-92		
Baza, zbirna	2-93		
	2-89		
Bohinc-Vogelnik, tovarna pletenin			2-60
Bole Slavko, tvornica sukna, Zapuže	3-13	3-13	3-13

Borza dela , javna	2-97	2-97	
16. četa , 4. bat. 4. brigade, Begunje pri Lescah	2-54		
Davčna uprava	2-15	2-15	
Drž. elektrarne Slovenije , centrala Završnica		3-20	
- Rajonski mojster		2-16	2-16
Gasilni dom		2-90	
Gasilska četa , reševalna postaja			2-90
Gostilna »Lectar« , Dolžan Marija			2-85
Hotel Grajski dvor	2-35	2-35	
Hotel Legat , Frančiška Dalla Valle, Lesce 41			3-27
Hranilnica			2-25
Izpostava uprave cest	2-57	2-57	
Jager Edo , trgovec, Gubčeva 16			2-07
Jeglič Andrej , trgovina in strojno pletilstvo	3-23	3-23	3-23
Kapus Friderik , avtoprevoznik, Lesce 19		3-26	3-26
Kapus Ivan , drž. veterinar	2-14	2-14	2-14
Kaznilnica , Begunje pri Lescah	3-15	3-15	3-15
Koman Jože , železnina	2-50	2-50	2-50
Krajevni narodni odbor Mošnje-Globoko	2-61		
Krajevni ljudski odbor Mošnje-Globoko		2-61	
Krajevni ljudski odbor Mošnje			2-61
Krajevni ljudski odbor Lesce		2-76	2-76
Kranjske deželne elektrarne , centrala Završnica	3-20		
- rajonski mojster	2-16		
Kristan Lojze , tovarna sukna, Zapuže pri Lescah	3-24	3-24	3-24
Lesno produktivna zadruga , Lancovo			2-38
Magister Vinko , Poljska pot 2			2-65
Marčun Josip		2-16	2-16
Mestna gospodarska podjetja , Kosovelova 4			2-72
Mestna hranilnica	2-25	2-25	
Mestni narodni odbor	2-30	2-30	
Mestni ljudski odbor			2-30
Nabavna in prodajna zadruga	2-53	2-53	2-53
Narodna milica	2-70	2-70	
- okrajno načelstvo	3-04		
Narodna milica Lesce	2-71		
Narodna milica , mestna (od 1947)	2-24		2-24
»Nogavica« - A. Legat, tovarna nogavic, Lesce-Bled 103			3-25
Novak Janko , tovarna pletenin	2-28	2-28	2-28
Okrajni ljudski odbor , sanitetni referent		2-86	
Olip-Pernuš , gostilna in zaloga piva, Lesce	3-17	3-17	3-17
OZNA	2-65		
Perc Franc , pekarna	2-63	2-63	
Perc Franc , parna pekarna			2-46
Perc Stane , Kosovelova št. 3			2-63
Pirc Drago , avtoprevoz, Lesce	3-09	3-09	3-09
Posojilnica	2-27	2-27	2-27
Pošta Begunje pri Lescah	8-85	2-80	2-80
Pošta Brezje	8-93	2-20	2-20
Pošta Lesce	2-05	2-05	2-05

Pošta Radovljica	2-02	2-02	2-02
- upravnik	3-29	3-29	3-29
Presterl Tone , pekarna in šlaščičarna	2-13	2-13	2-13
Rdeči križ , rešilna postaja		2-47	
Resman Ivan , trgovina z usnjem	2-43	2-43	
Resman Janko			2-43
Resman Jožef , mlin, Zapuže	3-22	3-22	3-22
- skladišče Lesce	3-19	3-19	
Savnik Vinko , trgovina z manufakturo in galanterijo	2-11	2-11	2-11
Szendrej Voves Mara		2-56	2-56
Štiherl Anton , gostilničar	2-42	2-42	2-42
Šumi Janko , gostilničar in mesar, Lesce	3-12	3-12	3-12
Šušteršič Stanko in Milka , industrija pletenin		3-14	3-14
Teran Jože , avtotaksi			2-74
Torkar Julij , Lesce	3-11	3-11	3-11
Tovarna verig, Lesce	3-21	3-21	
- stanovanje ravnatelja	2-98	2-98	
- personalni oddelek			3-05
- komercialni oddelek			3-08
- ravnatelj			3-21
Uprava gospodarskih podjetij , okraj Jesenice			2-57
Uprava letališča Lesce-Bled	2-62		
Uprava vodovoda za Radovljico in okolico			2-58
Urad za zavarovanje delavcev	2-33	2-33	
Vidic Franc , sodavičar, Lesce	3-16	3-16	3-16
Vidic Joško , izdelovanje pletenin		2-52	2-52
Vodovodna zadruga		2-58	
Zagorc Igo , trgovina z mešanim blagom	2-40	2-40	2-40
Zavod za socialno zavarovanje		2-33	
Zdravstveni dom			2-86
Združenje obrtnikov		2-55	2-55
Železniška postaja Radovljica	2-94	2-94	2-94
Železniška postaja Lesce-Bled	3-18	3-18	3-18

.....

Pripravil Goran Lavrenčak – DAR

Prvič objavljeno, 18. 15. 2015

Zadnja redakcija, 15. 9. 2015

goran.lavrencak@gmail.com